

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (Ec. Silivestru)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (N. Budăi, I. Dutca, D. Băbălău)

Î N C H E I E R E

30 august 2023

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată, în componența:

Președinte, judecător
judecători

Viorica Puica
Oxana Parfeni
Ion Malanciuc

examinând admisibilitatea recursului declarat de Societatea cu Răspundere Limitată „INOX PLUS”, reprezentată de avocatul Iliescu Alina,

în cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Societatea cu Răspundere Limitată „INOX PLUS” împotriva Societății cu Răspundere Limitată „MADENA-CONS” și lui Balaban Vitalii cu privire la încasarea penalității contractuale și a cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 03 noiembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă :

La 11 iunie 2020, prin intermediul oficiului poștal, Societatea cu Răspundere Limitată „INOX PLUS” (în continuare SRL „INOX PLUS”), reprezentată de avocatul Chira Constantin, a depus cerere de chemare în judecată împotriva Societății cu Răspundere Limitată „MADENA-CONS” (în continuare SRL „MADENA-CONS”) și lui Balaban Vitalii cu privire la încasarea penalității contractuale și a cheltuielilor de judecată (f.d. 3-7, 59 vol. I).

În motivarea acțiunii, reclamanta a menționat că la data de 15 ianuarie 2019, între SRL „INOX PLUS”, în calitate de vânzător și SRL „MADENA-CONS”, în calitate de cumpărător, a fost încheiat contractul de vânzare-cumpărare nr. 206. La fel, la data de 15 ianuarie 2019, între SRL „INOX PLUS”, în calitate de creditor și directorul SRL „MADENA-CONS”, Balaban Vitalii, în calitate de fidejutor, a fost încheiat contractul de fidejusiune cu nr. 206F.

Reclamanta a notat că potrivit contractului nominalizat și a scrisorii de garanție, Balaban Vitalii s-a obligat să poarte răspundere în vederea îndeplinirii tuturor obligațiilor contractului de vânzare-cumpărare nr. 206, inclusiv obligația de achitare a mărfii și penalității ce ține de neachitarea mărfii în termen.

Reclamanta a invocat că, pct. 2.2 din contractul de vânzare-cumpărare, prevede că cumpărătorul se obligă să achite valoarea mărfii prin transferul mijloacelor bănești pe contul de decontare a vânzătorului în decurs de 30 zile calendaristice din momentul eliberării mărfii.

SRL „INOX PLUS” a comunicat că și-a îndeplinit pe deplin obligațiile asumate, pe când obligația corelativă de a achita prețul stabilit nu a fost executată de

pârâtă în mărime totală la termenul indicat în contract. Respectiv, în vederea soluționării litigiului pe cale amiabilă, SRL „Potrivit Legii”, în temeiul contractului de mandat nr 39M din 01 noiembrie 2019, a expediat în adresa pârâților cererea prealabilă nr. 10-12 din 24 decembrie 2019.

Reclamanta a subliniat că, la data de 10 februarie 2020 SRL „MADENA-CONS” a achitat restanța la datoria de bază.

Reclamanta a specificat că, pct. 4.2 al contractului de vânzare-cumpărare nr. 206 din 15 ianuarie 2019 prevede că, în cazul neîndeplinirii obligațiilor conform pct. 2.2, cumpărătorul este obligat să achite 0,1% din volumul obligației neîndeplinite pentru fiecare zi de întârziere. Respectiv, penalitatea contractuală pentru perioada 02 ianuarie 2019 - 07 februarie 2020 constituie suma de 42621,36 lei.

Reclamanta SRL „INOX PLUS” a solicitat încasarea în mod solidar din contul SRL „MADENA-CONS” și a lui Balaban Vitalii, a penalității contractuale în sumă de 42621,36 lei și a cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea din 29 decembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de SRL „INOX PLUS” către SRL „MADENA-CONS” și Vitalii Balaban privind încasarea penalității contractuale și cheltuielilor de judecată. S-a încasat, în mod solidar, de la SRL „MADENA-CONS” și Vitalii Balaban, în beneficiul SRL „INOX PLUS” penalitatea contractuală în sumă de 11032,01 lei, cheltuielile de judecată compuse din taxa de stat în sumă de 330,96 lei. În rest, cerințele SRL „INOX PLUS” s-au respins (f.d. 175, 184-188 vol. I).

La 12 ianuarie 2022, prin intermediul oficiului poștal, în interiorul termenului prevăzut la art. 362 din Codul de procedură civilă, SRL „MADENA-CONS” și Vitalii Balaban au declarat apel împotriva hotărârii din 29 decembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru (f.d. 178-179 vol. I).

La 17 ianuarie 2022, în interiorul termenului prevăzut la art. 362 din Codul de procedură civilă, SRL „INOX PLUS” a declarat apel împotriva hotărârii din 29 decembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru (f.d. 180-181 vol. I).

Prin încheierea din 13 aprilie 2022 a Curții de Apel Chișinău, nu s-a dat curs cererilor de apel declarate de SRL „MADENA-CONS” și SRL „INOX PLUS” (f.d. 197-200 vol. I).

Prin încheierea din 06 octombrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, s-a restituit apelantului SRL „MADENA-CONS” cererea de apel declarată împotriva hotărârii din 29 decembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru (f.d. 1-5 vol. II).

Prin decizia din 03 noiembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins cererea de apel declarată de SRL „INOX PLUS” și s-a menținut hotărârea din 29 decembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru (f.d. 9-20 vol. II).

Pentru a decide astfel, instanța de apel a reținut că obiectul cererii de apel constituie dezacordul SRL „INOX PLUS” cu hotărârea instanței de fond privind diminuarea penalității contractuale rezultate din contractul de vânzare-cumpărare.

Instanța de apel a notat că potrivit materialelor cauzei, la baza raportului juridic obligațional a părților litigante se află contractul de vânzare-cumpărare nr. 206 din 15 ianuarie 2019, încheiat între SRL „INOX PLUS”, în calitate de vânzător și SRL „MADENA-CONS”, în calitate de cumpărător, prin care SRL „INOX PLUS” s-a

obligat să elibereze marfa din depozit, iar SRL „MADENA-CONS” să achite marfa conform facturilor fiscale, ca parte componentă a prezentului contract. Totodată, la aceeași dată între SRL „INOX PLUS”, în calitate de creditor și directorul SRL „MADENA-CONS”, Balaban Vitalii, în calitate de fidejutor, a fost încheiat contractul de fidejusiune nr. 206F, fiind întocmită concomitent și scrisoarea de garanție, potrivit căreia, Balaban Vitalii s-a obligat să poarte răspundere în vederea îndeplinirii tuturor obligațiilor contractului de vânzare-cumpărare nr. 206, inclusiv obligația de achitare a mărfii și penalității ce țin de neachitarea mărfii în termen.

Instanța de apel a constatat că, în baza facturilor fiscale, de către părțile contractante au fost eliberate actele de verificare a decontărilor reciproce pentru perioadele 2019 – I trimestru al anului 2020, iar în scopul executării obligațiilor cumpărătorului conform facturilor emise și soluționării pe cale extrajudiciară a litigiului, SRL „Potrivit Legii”, în baza contractului de prestări servicii juridice, precum și a contractului nr. 39C pentru recuperarea/colectarea debitelor/creanțelor a expediat în adresa debitorului SRL „MADENA-CONS” pretenție privind achitarea restanței datoriei și penalității, în termen de 7 zile, notificarea fiind restituită expeditorului cu mențiunea „nereclamat”.

Instanța de apel a mai stabilit că, la data de 10 februarie 2020, SRL „MADENA-CONS” a achitat creanța datorată în mărime de 195 348,58 lei.

De asemenea, instanța de apel a relevat că potrivit pct. 4.2 al contractului de vânzare-cumpărare, în cazul neîndeplinirii obligațiilor, cumpărătorul este obligat să achite 0,1% din volumul obligației neîndeplinite pentru fiecare zi de întârziere.

Fiind stabilit faptul existenței raportului juridic obligațional între părți și neonorării obligației cumpărătorului de achitare a prețului mărfurilor în termenul limită stabilit în contract, instanța de apel a apreciat ca fiind întemeiată și legală pretenția SRL „INOX PLUS” cu privire la necesitatea încasării din contul SRL „MADENA-CONS” a penalității contractuale, calculată conform facturilor fiscale eliberate, ori vânzătorul are dreptul la despăgubiri pentru prejudiciu cauzat prin neexecutarea obligației de către cumpărător.

Totodată, instanța de apel a respins ca fiind irelevante alegațiile SRL „INOX PLUS” privind necesitatea încasării penalității pentru o altă perioadă decât cea stabilită de către instanța de fond și anume, în condițiile în care facturile fiscale cercetate sunt datate cu intervalele de timp începând cu 17 octombrie 2019, circumstanțe care raportate la conținutul clauzelor contractuale, atestă temeinicia soluției instanței de fond privind reținerea termenului de întârziere pentru perioada 30 noiembrie 2019 până la data achitării integrale a datoriei, 10 februarie 2020. Astfel, potrivit calculului penalității de întârziere în temeiul pct. 2.2 și 4.2 al contractului de vânzare-cumpărare rezultă că, pentru perioada în care SRL „MADENA-CONS” s-a aflat în întârziere, acesta urmează să achite suma de 11032,01 lei cu titlu de penalitate.

Instanța de apel a subliniat că cadrul legal pertinent instituie răspunderea solidară a codebitorilor (fidejutori) pentru neexecutarea corespunzătoare de către debitorul SRL „MADENA-CONS” a obligațiunilor pecuniare, în conjunctura în care normele legale atribuie fidejusiunea la categoria garanțiilor personale ce constă în angajamentul pe care și-l asumă o persoană (fidejutor) față de creditor de a executa

obligatia debitorului principal în cazul că acesta nu-și va executa obligațiunile asumate, astfel încât fidejutorul este ținut să răspundă pentru neexecutarea totală sau parțială a obligației debitorului și încetează o dată cu stingerea obligației garantate, condiție pertinentă speței. Prin urmare, instanța de apel a apreciat ca întemeiată poziția primei instanțe referitor la faptul că, SRL „INOX PLUS” este în drept de a pretinde concomitent încasarea penalității din contul atât a debitorului SRL „MADENA-CONS”, cât și a fidejutorului Balaban Vitalii.

Cu referire la argumentele SRL „MADENA-CONS” formulate în temeiul art.949 alin.(3) a Codului civil, instanța de apel a indicat că acestea nu pot fi reținute ori anterior stingerii integrale a datoriei la 10 februarie 2020, prin cererea prealabilă formulată de către SRL „INOX PLUS” la 24 decembrie 2019 a fost solicitată și plata penalității contractuale.

De asemenea, instanța de apel a menționat că prima instanță întemeiat a admis pretenția privind încasarea taxei de stat din contul pârâtului proporțional pretențiilor admise, prin prisma art.3 alin.(1) lit. a) al Legii taxei de stat nr.1216 din 03 decembrie 1992. Subsecvent, cu referire la pretențiile SRL „INOX PLUS” privind încasarea cheltuielilor de judecată, formate din taxa de stat și cheltuieli de asistență juridică în instanța de apel, instanța de apel a respins această cerință, or, pretențiile formulate instanței de apel au fost respinse ca fiind neîntemeiate.

La 13 februarie 2023, SRL „INOX PLUS”, reprezentată de avocatul Iliescu Alina a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, solicitând admiterea recursului, casarea integrală a deciziei și hotărârii, cu pronunțarea unei noi hotărâri de admitere integrală a cererii de chemare în judecată (f.d. 25-34 vol. II).

În motivarea recursului, recurenta suplimentar celor invocate în cererea de chemare în judecată a menționat că consideră că la adoptarea deciziei contestate, instanța de apel a admis aplicarea eronată a normelor de drept material relevante speței, neaplicând legea care urma a fi aplicată la caz și a interpretat eronat prevederile legale, soluția instanței de apel nu conține o argumentare clară din care să rezulte certitudinea adoptării acesteia, având o motivare superficială, fără a fi abordate toate aspectele importante din speță.

Recurenta a subliniat că prima instanță a stabilit faptul că „începutul relațiilor contractuale este data de 15 ianuarie 2019, când a fost încheiat contractul de vânzare cumpărare. S-a mai constatat în instanța de fond cu certitudine și faptul că, recurenta este îndreptățită de a solicita încasarea penalității, în mod solidar de la SRL „MADENA-CONS” și Vitalii Balaban pentru neonorarea termenului de achitare a mărfii. Însă, prima instanță în mod neîntemeiat a respins parțial pretențiile privind încasarea penalității contractuale, dispunând nejustificat încasarea din contul pârâților în beneficiul reclamantei a penalității în sumă de 11032,01 lei, din totalul sumei de 42621,36 lei, din motiv că eronat a interpretat prevederile legale privind perioada de calcul a penalității contractuale, calculând penalitatea contractuală din 30 noiembrie 2019 până la achitarea integrală a datoriei, 10 februarie 2020.

Recurenta a invocat că clauza penală a fost indicată expres în contractul încheiat de către părți, respectiv SRL „INOX PLUS” a efectuat calculul penalității

conform prevederilor contractuale, și anume, termenul scadenței de plată după 30 zile de la momentul eliberării mărfii, fapt confirmat prin semnarea facturilor fiscale.

Recurenta a remarcat că, debitorul nu și-a justificat neexecutarea obligației, fapt care ar motiva, conform prevederilor legale, diminuarea penalității de către instanța de fond.

Recurenta SRL „INOX PLUS” a notat că prima instanță a exclus ipoteze concrete din aria de ipoteze pe care le acoperă norma juridică și anume, ipoteza privind calculul penalității sub forma unei cote din valoarea părții neexecutate, cât și ipoteza privind diminuarea penalității contractuale doar dacă debitorul demonstrează că neexecutarea este justificată, ceea ce a dus la emiterea unei hotărâri ilegale. Totodată, datorită interpretării eronate a legii de către instanța inferioară, greșit a aplicat calculul penalității efectuat în corespundere cu normele legale și contractuale.

Recurenta a observat că reținerea unei alte dăți ca fiind termenul scadent de plată este ilegal principiului interpretării contractului. Or, contractul reprezintă voința părților și în speță, părțile contractante au stabilit termenul scadent de plată ca fiind 30 zile de la momentul eliberării mărfii/ emiterii facturii fiscale. Totodată, instanțele inferioare au oferit o interpretare eronată a clauzei contractuale indicate în pct.2.2, și anume, momentul de când se consideră obligația neexecutată.

Recurenta SRL „INOX PLUS” a menționat că ilegalitatea deciziei instanței de Apel se relevă și prin aprecierea greșită și arbitrară a probelor.

Recurenta a observat că, instanța de apel deși a dat o calificare corectă raportului juridic material litigios, corect a determinat norma aplicabilă, însă din cauza înțelegerii incorecte a aplicării acesteia, a tras o concluzie greșită privind momentul de când este pus debitorul în întârziere reținut de către instanța de fond.

Recurenta a specificat că, instanțele ierarhic inferioare au interpretat eronat nu doar norma materială privind clauza penală, ci și reglementările care sunt aplicate în privința încasării despăgubirilor pentru întregul prejudiciu cauzat prin neexecutarea obligației.

În conformitate cu art. 434 din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Cu referire la termenul de declarare a recursului, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează că Curtea de Apel Chișinău a pronunțat dispozitivul deciziei la 03 noiembrie 2022.

La 13 decembrie 2022, copia deciziei din 03 noiembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău a fost expediată în adresa participanților la proces, fapt confirmat prin scrisoare de expediere a actului judecătoresc (f.d. 21 vol. II), însă date despre recepționarea acesteia la materialele cauzei nu sunt anexate.

Astfel, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că, recursul declarat de SRL „INOX PLUS”, reprezentată de avocatul Iliescu Alina, la 13 februarie 2023, se consideră depus în termenul stabilit de lege.

Curtea Supremă de Justiție, la 06 martie 2023, a expediat în adresa SRL „MADENA-CONS” și Vitalii Balaban, copia recursului declarat de SRL „INOX

PLUS”, reprezentată de avocatul Iliescu Alina, cu înștiințarea despre posibilitatea depunerii referinței, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire, anexată la materialele dosarului și avizele de recepție (f.d. 43, 45-46 vol. II).

În conformitate cu art. 439 alin. (2) și (3) din Codul de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copieii de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia.

Judecătorul raportor verifică încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs și face un raport verbal în fața completului de judecată instituit în conformitate cu alin. (2).

Examinând temeiurile recursului, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține următoarele.

Temeiurile de declarare a recursului sunt prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).

Instanța de recurs reține, că examinarea admisibilității recursului presupune verificarea conformității temeiurilor invocate în cererea de recurs cu temeiurile prevăzute în art. 432 din Codul de procedură civilă.

La caz, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că argumentele invocate în cererea de recurs nu se încadrează în limitele stabilite de norma indicată, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei contestate or, motivele recursului sunt similare celor invocate în cadrul judecării cauzei, asupra căror instanța de apel s-a pronunțat.

Dezacordul recurenței cu decizia instanței de apel, relatarea situației nu constituie un temei de casare a deciziei contestate or, recursul exercitat conform Secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

Totodată, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că, potrivit regulilor din Secțiunea a II-a din Capitolul XXXVIII Codul de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 din Codul de procedură civilă.

Din recursul declarat nu rezultă că instanța a apreciat arbitrar probele.

În acest sens Curtea Europeană a Drepturilor Omului în jurisprudența sa constantă statuează că, dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicite admise (Golder împotriva Regatului Unit, p.38; Stanev împotriva Bulgariei

(MC), p. 230). Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, p. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, p. 45).

Curtea a mai reiterat că, modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective; trebuie ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem (a se vedea Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-I, p. 141, § 39).

La fel, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (a se vedea Helmers c. Suediei 9 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

În conformitate cu art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului. Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nici o referire cu privire la fondul recursului.

Având în vedere cele expuse mai sus, recursul declarat de SRL „INOX PLUS”, reprezentată de avocatul Iliescu Alina, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă și drept urmare, este inadmisibil.

În conformitate cu art. 270, 433 lit. a), 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Se consideră inadmisibil recursul declarat de Societatea cu Răspundere Limitată „INOX PLUS”, reprezentată de avocatul Iliescu Alina.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte, judecător

Viorica Puica

judecători

Oxana Parfeni

Ion Malanciuc